

DE HYDRA VAN HET MIDDEN- OOSTEN

De effectiviteit van Leadership Decapitation: Bin Laden en ISIL

Universiteit Utrecht

6031102

s.b.g.reinders@students.uu.nl

Universiteit Utrecht

Begeleider: Dr. Kenan van de Mieroop

Datum: 17-08-2020

Aantal woorden: 7322

Stef Reinders

GE3V14054: Ges-Bachelor Eindwerkstuk
2019-2020

Abstract

In dit onderzoek staat het academisch debat rondom de effectiviteit van *leadership decapitation* centraal. Met het begrip *leadership decapitation* wordt het uitschakelen van leiders van vijandelijke groeperingen bedoeld, met als doel de groepering te demoraliseren en uiteindelijk te elimineren.¹ Onder vijandelijke groeperingen vallen revolutionaire en terroristische groeperingen die een bedreiging vormen voor een staat en zijn veiligheid. Verschillende academici binnen veiligheidsstudies, Jenna Jordan, Bryan C. Price en Michael Freeman, twijfelen aan de effectiviteit van *leadership decapitation* als strategie. Op 2 mei 2011 gebruikte de Verenigde Staten de strategie om de terreurorganisatie al-Qaeda te verzwakken. De leider van al-Qaeda, Osama bin Laden, werd hierbij om het leven gebracht door eenheden van de Amerikaanse *special forces* (Navy SEALs). Na de dood van Bin Laden is er een academisch debat ontstaan over de effectiviteit van *leadership decapitation*. De dood van Bin Laden heeft bijgedragen aan de snelle groei van de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL). ISIL was een affiliatie van al-Qaeda en was gelieerd aan al-Qaeda met Bin Laden als zijn heer. De affiliatie tussen ISIL en al-Qaeda stond vast onder eed. Dit veranderde toen Bin Laden werd gedood. Aan de hand van reacties uit de jihadistische gemeenschap op de dood van Bin Laden en het propaganda-magazine Dabiq, van ISIL, is vastgesteld dat er geen demoralisatie, maar juist radicalisatie onder jihadisten plaatsvond. Bin Ladens dood heeft op drie manieren bijgedragen aan de opmars van ISIL: er ontstond een machtsvacuüm; de status van Bin Laden dat ervoor zorgde dat jihadisten radicaliseerden; en ISIL's gebruik van Bin Ladens dood om jihadisten te werven. Daarnaast gaf de afwezigheid van Bin Laden ISIL een kans zich af te splitsen van al-Qaeda. ISIL positioneerde zich vervolgens als de legitieme opvolger van al-Qaeda en daarmee van Bin Laden. *Leadership decapitation* als een succesvolle strategie moet opnieuw geëvalueerd worden.

¹ Kirssa Cline Ryckman, 'Lasting peace or temporary calm? Rebel group decapitation and civil war outcomes', *Conflict Management and Peace Science* 37 (2020) 2, 172-192; aldaar 172-174.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Het machtsvacuüm	9
2. De status van Bin Laden	15
2.1 Reacties van jihadisten	15
2.1.1 Onzekerheid	17
2.1.2 De drang naar wraak	18
2.1.3 Eergevoel	19
2.2 Statuscreatie	19
3. De legitimiteit van en werving door ISIL	22
Conclusie	25
Literatuurlijst	27

Inleiding

*'For over two decades, Bin Laden has been al-Qaeda's leader and symbol, and has continued to plot attacks against our country and our friends and allies. The death of Bin Laden marks the most significant achievement to date in our nation's effort to defeat al-Qaeda.'*²

Op 2 mei 2011 werd Osama bin Laden, leider van de fundamentalistische terreurorganisatie al-Qaeda, doodgeschoten door Amerikaanse speciale eenheden van de United States Navy SEALs in het Pakistaanse Abbottabad. Bin Laden heeft sinds de aanslag op het World Trade Center (WTC) in New York zich succesvol weten te verschuilen. De aanslag vond plaats op 11 september 2001 toen twee lijnvliegtuigen op beide torens van de *Twin Towers* in het WTC invlogen. Een derde toestel stortte neer op het Pentagon: het hoofdkwartier van Defensie in de Verenigde Staten (VS) gelegen te Arlington. De Amerikaanse regering onder leiding van president George W. Bush (2001-2009) verklaarde de oorlog aan het islamitisch terrorisme op 16 september in 2001. Deze oorlog wordt sindsdien de *War on Terror* genoemd. Het opsporen van Bin Laden en het uitschakelen van al-Qaeda werd een prioriteit.³ Grootschalige militaire acties werden opgezet om dit doel te bereiken. Met de invasie in Afghanistan, *Operation Enduring Freedom*, was de oorlog tegen het terreur officieel begonnen. De invasie vond plaats op 7 oktober 2001 door de VS en het Verenigd Koninkrijk. Naarmate het conflict vorderde, namen meerdere bondgenoten van de VS deel aan het conflict, waaronder Nederland. De opeenvolgende jaren werden verschillende militaire operaties, zoals de invasie in Irak op 19 maart 2003, uitgevoerd om al-Qaeda te verslaan en Bin Laden te vinden. Het vinden van Bin Laden bleef uit tot 2011. De VS hadden Barack Obama als president toen Bin Laden gevonden werd. Onder Obama werd het besluit genomen om Bin Laden te doden. Op 2 mei 2011 drongen leden van de Amerikaanse speciale eenheid Navy SEALs de schuilplaats van Bin Laden binnen en schoten hem dood. De dood van Bin Laden werd door de regering van Obama gezien als een cruciale overwinning in de *War on Terror*. In Obama's toespraak werd het overlijden van Bin Laden een belangrijke overwinning in de strijd tegen al-Qaeda genoemd.⁴

² Barack Obama, 'President Obama on Death of Osama bin Laden' (2011) <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2011/05/02/osama-bin-laden-dead> (6-5-2020).

³ Philip H. Gordon, 'September 11 and American Foreign Policy', *Brookings* (2001) <https://www.brookings.edu/articles/september-11-and-american-foreign-policy/> (5-8-2020).

⁴ Barack Obama, 'President Obama'.

Het uitschakelen van leiders van een groepering of staat is doorheen de geschiedenis gebruikt als een legitieme strategie. Zo gebruikte de Peruaanse regering de strategie om de communistische en terroristische groepering, het 'Lichtend Pad', uit te schakelen.⁵ Deze groepering was sinds 1970 actief. Daarnaast werd de strategie met succes toegepast in de strijd tegen de 'Revolutionaire Strijdkrachten van Colombia' (FARC).⁶

De strategie wordt onder academici *leadership decapitation* genoemd. Jenna Jordan, een Amerikaanse politicologe, spreekt van *leadership decapitation* als het gaat om het uitschakelen van kopstukken van organisaties om zodoende de organisatie te destabiliseren en uiteindelijk te verslaan.⁷ Er is onder academici consensus dat de dood van Bin Laden al-Qaeda verzwakt heeft. De academische discussie richt zich op de korte termijn, waarbij al-Qaeda's 'mate van verslagenheid' centraal staat.⁸ Academici als Brian Fishman, politicoloog en antiterreur onderzoeker bij het Combating Terrorism Center (CTC) aan de Amerikaanse militaire academie West Point, beargumenteren dat *leadership decapitation* een succesvolle strategie is. De gerichte uitschakelingen van Bin Laden en andere hooggeplaatsten binnen al-Qaeda hebben, volgens deze academici, ervoor gezorgd dat al-Qaeda verslagen is.⁹ Academici als Jordan beargumenteren daarentegen dat de strategie tijdelijk werkt en dat al-Qaeda verzwakt is, maar zich zal herpakken.¹⁰ Jordan onderzoekt al-Qaeda in zijn geheel. Dit houdt in dat terroristische organisaties zoals al-Nusra in Syrië en al-Qaeda in Irak (AQI) onder al-Qaeda vallen. De door Jordan gemaakte indeling is problematisch, omdat deze terroristische organisaties gelieerd zijn aan al-Qaeda, maar onafhankelijk opereren. Analytische boekwerken over het Midden-Oosten en de terroristische organisaties, zoals al-Qaeda en de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL), weerleggen Jordans aanpak om verschillende organisaties onder de noemer al-Qaeda te plaatsen.¹¹ ISIL is een van de organisaties die

⁵ Kirssa Cline Ryckman, 'Lasting peace or temporary calm?', 173-174.

⁶ Ibidem.

⁷ Jenna Jordan, 'Attacking the Leader, Missing the Mark: Why Terrorist Groups Survive Decapitation Strikes', *International Security* 38 (2014) 4, 7-38; aldaar 7-8.

⁸ Jenna Jordan, 'Attacking the Leader'.

⁹ Brian Fishman, 'Dysfunction and Decline: Lessons learned from inside Al Qa'ida in Iraq', *Combating Terrorism Center at Westpoint* (2009).

¹⁰ Jenna Jordan, 'Attacking the Leader', 38.

¹¹ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars: The Secret Struggle for the Middle East* (2017); Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History* (2017).

voorheen gelieerd was aan al-Qaeda. In 2014 riep de organisatie een kalifaat uit en startte haar gebiedsuitbreiding.

Dit onderzoek richt zich op de vraag over de effectiviteit van *leadership decapitation* met betrekking tot de opkomst van ISIL na de dood van Bin Laden in 2011. De periode van 2011, vanaf de dood van Bin Laden, tot aan 2014, het moment waarop het kalifaat door ISIL werd uitgeroepen, is de gebruikte tijdsperiode voor het onderzoek. De verhoudingen tussen al-Qaeda en ISIL hebben een geschiedenis die ook voor de dood van Bin Laden in 2011 van belang zijn om de opkomst van ISIL te verklaren. *Leadership decapitation* is effectief wanneer het de groepering demoraliseert om de groepering uit te kunnen schakelen. De vraag of *leadership decapitation* tot demoralisering of juist radicalisering van de groepering leidt, is onderzocht aan de hand van reacties van jihadististen op jihadistische fora na de dood van Bin Laden. In dit onderzoek wordt aan de hand van een casusstudie naar de dood van Bin Laden beargumenteerd dat *leadership decapitation* heeft bijgedragen aan de groei van ISIL.

Het bestaande debat omtrent *leadership decapitation* is gericht op de kortetermijndoelen voor antiterrorbeleid. Er is discussie over de effectiviteit van *leadership decapitation*, waarbij de effectiviteit van de strategie als positief of negatief beschouwd wordt. Bryan C. Price, ex-luitenant kolonel en huidig onderzoeker bij het CTC, beargumenteert dat een gewelddadige groepering een sterke onderlinge samenhang heeft onder een charismatische leider. Het uitschakelen van de leider leidt tot instabiliteit en betekent vaak het einde van de organisatie.¹² Patrick B. Johnston, politicoloog, concludeert in een kwantitatieve studie naar de effectiviteit van *leadership decapitation* dat het uitschakelen van een leider resulteert in minder aanslagen van de organisatie, een grotere kans op beëindiging van het conflict en een overwinning van de regeringstroepen.¹³ De tactiek heeft een grote kans van slagen volgens Johnston. *Leadership decapitation* wordt als een legitieme antiterrorstrategie gezien door voorstanders. Brian Fishman spreekt in zijn boek over een positief effect van *leadership decapitation* op de uitschakeling van al-Qaeda.¹⁴ Hij onderstreept dat er meerdere factoren hebben geleid tot de uitschakeling van al-Qaeda, zoals

¹² Bryan C. Price, 'Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Counterterrorism', *International Security* 36 (2012) 4, 9-46; aldaar 14.

¹³ Patrick B. Johnston, 'Does Decapitation Work? Assessing the Effectiveness of Leadership Targeting in Counterinsurgency Campaigns', *International Security* 36 (2012) 4, 47-79; aldaar 76-79.

¹⁴ Brian Fishman, 'Dysfunction and Decline: Lessons learned from inside Al Qaeda in Iraq', *Combating Terrorism Center at Westpoint* (2009).

het winnen van de *'hearts and minds'* bij de lokale bevolking.¹⁵ Met het winnen van de *'hearts and minds'* wordt onder meer het bewerkstelligen van bouwprojecten zoals scholen en andere sociale faciliteiten bedoeld. Dit werd voornamelijk gedaan door een samenwerking van westerse landen die betrokken waren in het conflict in Afghanistan en Irak in een poging om al-Qaeda's macht in de gebieden te verzwakken.

De academici die *leadership decapitation* en haar effectiviteit in twijfel trekken, zien een leider niet als de lijm die een terreurorganisatie bij elkaar houdt. Na een recent kwantitatief onderzoek, verricht door Price, wordt geconcludeerd dat het succes van *leadership decapitation* afhangt van een aantal factoren.¹⁶ Deze factoren omvatten de leeftijd en de structuur van een organisatie. Bij criminele organisaties, zoals kartels, heeft de strategie geen effect volgens Price, omdat deze organisaties opgebouwd zijn als een bedrijf. Het gecreëerde gat na het uitschakelen van een dergelijke leider is daarmee te vergelijken met een managementwisseling, daardoor gaat het vervangen van een leider vanzelf. Het gebrek aan een ideologische of religieuze verbinding tussen leden en de leider speelt daarmee een grote rol in de ineffectiviteit van *leadership decapitation*. Bij terreurorganisaties is dit volgens Price anders. Price beargumenteert dat het elimineren van het leiderschap een effectieve methode is en vaak werkt, mits de organisatie jong is.¹⁷ Wanneer een terreurorganisatie langer bestaat, speelt de ideologie een grote rol in het behoud van de organisatie en is het elimineren van de leider niet effectief voor antiterreurdoelstellingen. Het effect van de strategie halveert wanneer een terreurorganisatie 10 jaar bestaat, na 20 jaar heeft het elimineren van de leider geen effect.¹⁸ Volgens Jordan heeft de strategie geen effect op terreurorganisaties en specifiek niet op al-Qaeda. Jordan neemt elke aan al-Qaeda gelieerde organisatie, zoals al-Nusra en al-Qaeda in Irak, en plaatst deze onder al-Qaeda als geheel.¹⁹ Jordan stelt dat de bureaucratische structuur van al-Qaeda ervoor zorgt dat de organisatie tegenslagen als *leadership decapitation* kan verwerken zonder dat de organisatie ten val komt. De steun van de lokale bevolking is volgens Jordan een grote factor die meespeelt in het behoud van al-Qaeda. De lokale bevolking helpt jihadisten te verschuilen en daarnaast al-

¹⁵ Brian Fishman, 'Dysfunction and Decline'.

¹⁶ Bryan C. Price, *'Targeting Top Terrorists: Understanding Leadership Removal in Counterterrorism Strategy'* (2019).

¹⁷ Bryan C. Price, *'Targeting Top Terrorists: Understanding Leadership Removal'*.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Jenna Jordan, 'Attacking the Leader, Missing the Mark', 20-30.

Qaeda van een 'handelsnetwerk' te voorzien.²⁰ Al-Qaeda kan informatie en goederen verkrijgen via het handelsnetwerk. In een ander artikel onderzoekt Jordan in welke gevallen de tactiek effect zou hebben en komt tot een vergelijkbare conclusie als Price: bij jongere organisaties en organisaties die geen ideologische basis hebben, heeft de tactiek kans van slagen.²¹

Michael Freeman, hoofddocent in het Defense Analysis Department aan de Naval Postgraduate School, beweert dat de effectiviteit van de strategie berust op de rol van de leider binnen de organisatie. Freeman maakt een onderscheid tussen een inspirerende en een operationele rol.²² Met een inspirerende rol als leider wordt, een leider waar mensen zich aan spiegelen en waar de mensen de leider als een voorbeeld zien, bedoeld. De operationele rol van een leider omvat de organisatorische taken die een leider vervult binnen een organisatie. Wanneer een leider beide rollen vervult in een organisatie neemt de effectiviteit van *leadership decapitation* af. Freeman geeft daarnaast zijn oordeel over een eventuele aanval op het leven van Bin Laden, deze had nog niet plaatsgevonden, en concludeert dat Bin Laden zowel een inspirerende als operationele rol vervult binnen al-Qaeda. Daarmee zou Bin Ladens dood al-Qaeda niet uitschakelen.

Het merendeel van de onderzoeken richt zich op de kortetermijneffecten van *leadership decapitation* en beperkt zich tot moederorganisaties zoals al-Qaeda. Eventuele affiliaties van al-Qaeda, zoals Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL), worden vaak niet apart meegenomen in de analyse van het effect van *leadership decapitation*. De strategie van *leadership decapitation* heeft een minimaal effect op het verzwakken van terroristische organisaties. Het heeft grote onvoorziene implicaties voor antiterreurdoelen op de lange termijn, zoals het creëren van een machtsvacuüm waardoor andere organisaties zich kunnen ontplooien. Edward H. Kaplan, professor aan Yale School of Management met verschillende expertises waaronder conflict analyse, en zijn medeauteurs beargumenteren in een artikel dat de strategie van *leadership decapitation* leidt tot nieuwe jihadisten. Deze nieuwe jihadisten

²⁰ Jenna Jordan, 'Attacking the Leader, Missing the Mark', 20-30.

²¹ Jenna Jordan, 'When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation', *Security Studies* (2009) 719-755; aldaar 734.

²² Michael Freeman, 'The Headless Horseman: A Theoretical and Strategic Assessment of Leadership Targeting', *The NPS Institutional Archive* (2010) 1-33; aldaar 4-9.

noemt Kaplan de *'terror stock'* waar terreurorganisaties nieuwe leden uit werven.²³ De *'terror stock'* is de verzamelnaam die Kaplan geeft aan alle potentiële en nieuwe jihadististen.

In dit onderzoek wordt, aan de hand van een casusstudie naar de dood van Bin Laden, beargumenteerd dat *leadership decapitation* heeft bijgedragen aan de groei van ISIL. De dood van Bin Laden heeft op drie manieren bijgedragen aan de opkomst van ISIL: het ontstaan van een machtsvacuüm; Bin Ladens status bij jihadististen dat ervoor zorgde dat jihadististen radicaliseerden na zijn dood; en ISIL's gebruik van Bin Ladens dood om leden te werven en zich te positioneren als opvolger van al-Qaeda. Said Yaqub Ibrahim, politicoloog, haalt in zijn artikel de theorie uit de internationale betrekkingen aan, dat een raamwerk biedt voor het analyseren van internationale fenomenen met betrekking tot conflict. Het raamwerk bestaat uit het individuele niveau, het groepsniveau en het internationale niveau. Het individuele niveau richt zich op de redenen en situationele omstandigheden voor individuen om deel te nemen aan een conflict. Het groepsniveau omvat de redenen en situationele omstandigheden voor een groep om deel te nemen aan een conflict of om er een te starten. Het internationale niveau analyseert het conflict op macro niveau. In het geval van ISIL is het stichten van een kalifaat een voorbeeld van het internationale niveau door het betrekken van verschillende landen en de internationale ambities van ISIL.²⁴ In dit onderzoek wordt het individuele niveau gebruikt om de reacties op de dood van Bin Laden, door jihadististen, te analyseren. Het individuele niveau bestaat uit drie factoren om de opkomst van ISIL te verklaren: het gevoel van onzekerheid die jihadististen ervaren met betrekking tot de veiligheid van hun wereldbeeld en leven; de drang naar wraak voor het leed dat jihadististen ervaren; en de eer die jihadististen kunnen behalen in het deelnemen aan de jihad.²⁵ De reacties van de jihadististen zijn vertalingen uit het Arabisch naar het Engels, vertaald door de oprichter van de Jihadology database Aaron Y. Zelin. De auteurs van de reacties zijn onbekend. De fora zijn verwijderd van het internet, maar Zelin heeft de reacties opgeslagen in de database. Ook het tijdschrift Dabiq, van ISIL, is bewaard gebleven in de Jihadology database. In dit onderzoek worden alle uitgaven van het tijdschrift tot aan 2014 onderzocht op de manier hoe ISIL de dood van Bin Laden gebruikte. De boeken van politicologen en historici als Christopher Davidson, Fawaz Gerges en journalist

²³ Edward H. Kaplan, Alex Mintz, Shaul Mishal en Claudio Samban, 'What Happened to Suicide Bombings in Israel? Insights From a Terror Stock Model', *Studies in Conflict and Terrorism* 28 (2005) 3, 225-235.

²⁴ Said Yaqub Ibrahim, 'International Relations Theory and the 'Islamic State'', *E-International Relations* (2018) 1-7; aldaar 1.

²⁵ Said Yaqub Ibrahim, 'International Relations Theory and the 'Islamic State'.

Abdel Bari Atwan tonen aan dat de dood van Bin Laden ruimte heeft gegeven aan ISIL om te groeien en een kalifaat te stichten. Het onderzoek begint met het analyseren van de verhoudingen tussen al-Qaeda en ISIL. Deze verhoudingen zijn tot in detail onderzocht door Davidson, Gerges en Atwan en zijn cruciaal voor het ontstaan van ISIL en het kalifaat door het machtsvacuüm dat de dood van Bin Laden achterliet.²⁶

Het onderzoek draagt bij aan de bestaande discussie over de effectiviteit van *leadership decapitation*. De nadruk ligt op de gevolgen op de lange termijn voor de gelieerde groeperingen. Dit onderzoek stelt niet dat de dood van Bin Laden de enige verklaring is voor de opkomst en groei van ISIL, maar exploreert dat zijn dood een belangrijke bijdrage heeft geleverd doordat er een machtsvacuüm ontstond.

²⁶ Frank Gardner, 'Does Bin Laden's death leave a lasting legacy?', *BBC* (2016) <https://www.bbc.com/news/explainers-36127770> (7-5-2020).

1. Het machtsvacuüm

De dood van Bin Laden zorgde voor een machtsvacuüm, waardoor ISIL de kans kreeg zich af te splitsen van al-Qaeda. De VS hebben een langzame machtsstrijd onder jihadistische groepen bespoedigd door het gebruik van *leadership decapitation*. De ogenschijnlijk machtige al-Qaeda werd in de kern geraakt, waarbij haar controle en legitimiteit onder druk kwam te staan. ISIL maakte daar gebruik van om de machtspositie van al-Qaeda over te nemen.

Al-Qaeda is een terroristische groepering met een uitgebreid netwerk van verschillende organisaties. Al-Qaeda heeft een ingewikkeld netwerk van organisaties die enerzijds trouw hebben gezworen aan al-Qaeda, maar anderzijds onafhankelijk opereren.²⁷ Dit betekent dat al-Qaeda geen volledige controle had over deze groeperingen. Een voorbeeld is de organisatie 'Monotheïsme en Jihad' (Al-Tawhid wa al-Jihad) onder leiding van Abu Musab al-Zarqawi. Rond het jaar 2000 onttaarde de verschillen in een alsmaar groter wordende kloof tussen de twee groeperingen. Zarqawi zag de sjiieten als grootste vijand, in tegenstelling tot al-Qaeda die het westen als grootste vijand zag. Binnen de islam komen twee grote ideologische stromingen voor: de soennieten en de sjiieten. Zowel Monotheïsme en Jihad, als al-Qaeda, behoren tot de soennitische stroming. Waar Zarqawi de sjiieten als de grootste bedreiging zag, wees al-Qaeda de westerse wereld aan als dringende vijand.²⁸

Zarqawi was een man van eenvoudige komaf die vanaf zijn adolescentie regelmatig in aanmerking kwam met criminaliteit. De transformatie naar een jihadstrijder werd onbedoeld in gang gezet door zijn moeder die hem naar verschillende religieuze cursussen stuurde om hem uit de criminaliteit te houden.²⁹ Uiteindelijk vertrekt Zarqawi in 1989 uit zijn geboorteland Jordanië om in Afghanistan deel te nemen aan de jihad. Na getraind te worden door al-Qaeda neemt hij deel aan een georganiseerde aanslag in Jordanië. De aanslag wordt vroegtijdig gestopt door de Jordaanse autoriteiten, wat leidt tot een gevangenisstraf voor Zarqawi.³⁰ In 1999 komt hij vrij en start hij zijn carrière als jihadleider.

²⁷ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars: The Secret Struggle for the Middle East* (2017) Kobo-uitgave, hoofdstuk 8, 1-34; aldaar 1-2.

²⁸ Abdel Bari Atwan, *Islamic State: The Digital Caliphate* (2015) 53-72; aldaar 59-60.

²⁹ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History* (2017) Kobo-uitgave, hoofdstuk 2, 1-23; aldaar 2

³⁰ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 7.

Zarqawi kreeg de kans een organisatie op te zetten met de steun van de leiding van al-Qaeda. Naast de steun kreeg hij 200.000 dollar aan financiering voor de organisatie.³¹ Al-Qaeda verzekerde zich hiermee van invloed in de nieuwe organisatie. Naarmate het jihadistische netwerk van Zarqawi groter werd, opereerde Zarqawi steeds meer volgens zijn eigen ideeën. Fawaz Gerges, politicoloog, noemt Zarqawi een *new wave jihadist*.³² De ideologie van Zarqawi was extremer dan die van Bin Laden en de leiders van al-Qaeda. Het doel en de mate van geweld, gepaard met ideologische verschillen, veroorzaakte een breuk tussen 'Monotheïsme en Jihad' en al-Qaeda. Beide organisaties hadden de visie om uiteindelijk een kalifaat stichten. Al-Qaeda wilde dit bereiken door het Midden-Oosten te ontdoen van westerse invloeden. Door middel van terroristische aanslagen in westerse landen probeerde al-Qaeda het doel te verwezenlijken. Dit wordt de 'globale jihad' genoemd. Zarqawi was gericht op het zuivere geloofsaspect met de *takfir* doctrine als leidraad.³³ Dit betekende dat elke ongelovige gedood moest worden, ook moslims met een andere interpretatie van het geloof, zoals de sjiïeten. Zarqawi ageerde hiermee tegen de ideeën van al-Qaeda, waarbij de staatsinstellingen en bevolkingsgroepen in Afghanistan het doelwit werden van Zarqawi's jihadisten. Het verschil met de oude generatie jihadisten zoals, Bin Laden, was groot. De oude generatie streefde een globale jihad terwijl Zarqawi een nationale jihad streefde. De vijand in eigen land was immers belangrijker om het stichten van een kalifaat te kunnen bewerkstelligen. Bin Ladens tweede man en de latere leider van al-Qaeda, Ayman Zawahiri, probeerde de gelederen binnen al-Qaeda te kalmeren door anderen, de sjiïeten, te vergeven voor theologische fouten binnen de islam. Zawahiri wilde focus op het westen houden.³⁴

Met de dreiging van Amerikaanse troepen in Irak in 2003 werden de verschillen tijdelijk aan de kant geschoven. De Amerikaanse inval was een kans voor al-Qaeda, aangezien de Irakese dictator Saddam Hussein jarenlang al-Qaeda buiten zijn grenzen heeft weten te houden. Zarqawi reisde naar Irak om te vechten tegen de Amerikaanse troepen en hernoemde zijn organisatie tot al-Qaeda in Irak (AQI). In deze periode legt Zarqawi officieel zijn *bayat* (eed) af aan al-Qaeda waardoor Bin Laden officieel zijn *emir* (heer) werd. Volgens Davidson besloot

³¹ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 7.

³² Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 2.

³³ Abdel Bari Atwan, *Islamic State: The Digital Caliphate*, 55.

³⁴ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 8.

Zarqawi dit te doen om een signaal af te geven aan de VS: al-Qaeda was niet verdeeld en stond als eenheid tegen de VS.³⁵ Deze eed is strijdig met het eerdere handelen van Zarqawi, aangezien hij twee weken voor de *bayat* expliciet stelde niet aan al-Qaeda gelinkt te zijn. Gezien de financiering van al-Qaeda bij het opzetten van Zarqawi's organisatie is het onwaarschijnlijk dat er geen link met of loyaliteit aan al-Qaeda was. De verschillen in ideologie en methode hadden degelijk een weerklank op de relatie tussen de twee organisaties, maar indiceert geen gebrek aan loyaliteit.

AQI viel in haar oude patroon en pleegde meer aanslagen op sjiieten en christenen dan op Amerikaanse troepen tot groot ongenoegen van al-Qaeda.³⁶ Zawahiri probeerde Zarqawi tot de orde te roepen. Zawahiri beval AQI zich te richten op het winnen van de steun van de Iraakse bevolking. De strijd tegen de Shia (sjiieten) kon hervat worden nadat de Amerikaanse troepen verslagen waren.³⁷ Zarqawi gaf geen gehoor aan Zawahiri en reageerde met een audiotape waarin hij de totale oorlog verklaarde aan alle sjiieten, maar ook aan soennieten die niet de kant van de jihadisten hadden gekozen.³⁸ AQI pleegde veel aanslagen op sjiitische burgerdoelen, later op soennitische burgerdoelen die verdacht werden van samenwerking met de tegenstanders van al-Qaeda. Al-Qaeda vreesde voor de negatieve impact van AQI's aanslagen op de politieke relaties van al-Qaeda.³⁹ Davidson en Gerges noemen de samenwerking van al-Qaeda en AQI een '*marriage of convenience*'.⁴⁰ Hiermee bedoelen zij dat de samenwerking een pragmatisch huwelijk is tussen twee generaties jihadisten. Al-Qaeda zag in Irak kans om uit te breiden en nieuwe leden te rekruteren, waar Zarqawi de kans zag zijn netwerk uit te breiden.

Ongeacht de verschillen tussen al-Qaeda en AQI had Zarqawi waardering voor Bin Laden. In een anti-Shia propagandaspeech in 2003 vergelijkt hij over de Mongolische invasie van Irak in 1258 met de Amerikaanse invasie in Irak. Deze analogie werd ook door Bin Laden gebruikt in zijn eerste oorlogsverklaring aan de VS in 1996.⁴¹ Of het hergebruik van Bin Ladens analogie waardering voor Bin Laden was staat open voor discussie, de mythische status die

³⁵ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 8.

³⁶ *Ibidem*, 8-9.

³⁷ *Ibidem*, 9.

³⁸ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 16.

³⁹ Abdel Bari Atwan, *Islamic State: The Digital Caliphate*, 55-56.

⁴⁰ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 8.; Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 12.

⁴¹ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 11.

Bin Laden geniet onder jihadisten niet.⁴² Er kan gesteld worden dat Zarqawi Bin Laden citeert om zijn eigen legitimiteit te versterken. Ongeacht de reden voor Zarqawi om Bin Laden te citeren, bereikte de boodschap de leden van AQI waarmee de status van Bin Laden vergroot werd.

Zarqawi's carrière als leider van een jihadistische groepering was van korte duur. Zarqawi filmde onthoofdingen en plaatste deze video's op het internet. Een mediastrategie die ISIL later overnam. Bin Laden en Zawahiri maakten ook gebruik van video's om mensen wereldwijd toe te spreken. Op de video's was er geen punt van herkenning zodat hun locatie niet achterhaalt kon worden. In 2006 publiceert Zarqawi een video waar hij pronkt met zijn onverschrokkenheid door met een machinegeweer in het rond te schieten. Dit leidde er uiteindelijk toe dat de VS zijn locatie kon achterhalen doordat er herkenningspunten, van zijn locatie, op beeld stonden. Op 7 juni kwam Zarqawi om het leven door een luchtaanval uitgevoerd door de VS, ten gevolge van zijn video. Zarqawi's nalatigheid had geleid tot zijn ondergang.⁴³

Zarqawi's dood betekende niet het einde voor de organisatie. Na vele leiders stond een nieuwe leider op in 2010: Abu Bakr al-Baghdadi. Al-Baghdadi was in tegenstelling tot zijn voorganger een geleerd man: naast zijn universitaire opleiding was al-Baghdadi een prediker en haalde zijn doctoraat in islamitische wetgeving.⁴⁴ AQI had een naamsverandering ondergaan in 2006 naar Islamitische Staat in Irak (ISI). Al-Baghdadi werd leider van ISI in 2010 wat ervoor zorgde dat ISI een strategischer en theologisch sterkere organisatie werd door al-Baghdadi's achtergrond.⁴⁵ ISI groeide door het aantrekken van nieuwe jihadisten door het gebruik van een meer verfijnde interpretatie van de koran, waar ze zich vergeleken met de eerste drie generaties moslims. De eerste drie generaties moslims staan bekend als de *salaf*.⁴⁶ Het jihadisme dat samenhangt met de theologie, waar men zich vergelijkt met de eerste drie generaties, wordt het Salafi-jihadisme genoemd.

⁴² Tricia Bacon en Elizabeth Grimm Arsenault, 'Did bin Laden's death help the Islamic State?', *The Washington Post* (2018) <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/05/02/did-bin-ladens-death-help-the-islamic-state/> (13-5-2020).

⁴³ Abdel Bari Atwan, *Islamic State: The Digital Caliphate*, 56-57.

⁴⁴ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 14.

⁴⁵ *Ibidem*, 15.

⁴⁶ *Ibidem*.

Ondanks de enorme groei van ISI bleef de organisatie beperkt tot Irak. De burgeroorlog in Syrië creëerde kansen voor ISI om zich uit te breiden buiten Irak. De dood van Bin Laden in 2011 zorgde ervoor dat Zawahiri in Bin Ladens voetsporen trad. Zijn eerste grote uitdaging als nieuwe leider van al-Qaeda kwam met ISI's ambitie om uit te breiden naar Syrië. Al-Qaeda had reeds een gelieerde organisatie actief in Syrië: al-Nusra. Deze organisatie kwam in conflict met ISI door ISI's ambitie om in Syrië uit te breiden. Zawahiri moest het conflict oplossen. In zijn besluit om het conflict te beslechten, beveelt Zawahiri ISI terug te keren naar Irak en zich daar te richten op de jihadistische zaak opdat Al-Nusra zich kon blijven richten op Syrië.⁴⁷ Al-Baghdadi nam hier geen genoegen mee. De belangrijkste punten die al-Baghdadi aanhaalt zijn dat Zawahiri's besluit de grenzen, die de vroegere koloniale grootmachten Frankrijk en Groot-Brittannië, erkent en in stand houdt door zich te houden aan landsgrenzen van Syrië en Irak. Daarnaast stelt al-Baghdadi dat hij nooit *bayat* heeft afgelegd aan Zawahiri na de dood van Bin Laden.⁴⁸ Bin Laden werd nu gebruikt als manier om los te komen van al-Qaeda en Zawahiri werd door ISI afgebeeld als de verrader van Bin Ladens nalatenschap. In 2014 breekt al-Qaeda alle banden met ISI.⁴⁹

Davidson stelt dat verschillende veiligheidsspecialisten van de RAND corporation, een Amerikaanse denktank, aangaven dat de VS wapens en uitrusting leverden aan ISI voor 2008. Het doel van deze steun aan ISI was om nationaal jihadisten te bewapenen tegen al-Qaeda, een globaal jihadistische organisatie.⁵⁰ Deze steun is echter discutabel. ISI splitste zich pas in 2011 af van al-Qaeda, na de dood van Bin Laden. Dit betekent dat de steun ofwel in de handen van al-Qaeda is gevallen doordat ISI onder al-Qaeda vocht, ofwel dat de steun er nooit is geweest.

Al-Qaeda dacht Zarqawi onder controle te kunnen houden. Onder Bin Laden lukte dit niet, maar de verhouding hield stand. Na de dood van Bin Laden kreeg Zawahiri de leiding over al-Qaeda. Zawahiri mistte het charisma en de sluwheid van Bin Laden.⁵¹ Het is onwaarschijnlijk dat ISI de stap naar afsplitsing had gemaakt met Bin Laden aan het hoofd van al-Qaeda, zonder een intern conflict te krijgen. Tricia Bacon, politicologe aan de American University's School of

⁴⁷ Tricia Bacon en Elizabeth Grimm Arsenault, 'Did bin Laden's death help the Islamic State?'

⁴⁸ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 17-18.

⁴⁹ Tricia Bacon en Elizabeth Grimm Arsenault, 'Did bin Laden's death help the Islamic State?'

⁵⁰ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, hoofdstuk 8, 1-40; aldaar 5.

⁵¹ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 3.

Public Affairs, en Elizabeth Grimm Arsenault, docent in veiligheidsstudies aan de Georgetown Universiteit, stellen dat Bin Laden het conflict tussen ISI en al-Nusra had kunnen bemiddelen door middel van zijn kwaliteiten als leider.⁵² *Leadership decapitation* heeft een machtsvacuüm gecreëerd die Zawahiri niet kon voorkomen. ISI maakte gebruik van de dood van Bin Laden om haar eigen ambities, op haar eigen manier, te volgen: het stichten van een kalifaat. ISI verandert haar naam naar Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL) na de splitsing met al-Qaeda. Met de Levant wordt Zuid-Oost Azië bedoeld om de ambities van de organisaties weer te geven in de naam.

⁵² Tricia Bacon en Elizabeth Grimm Arsenault, 'Did bin Laden's death help the Islamic State?'

2. De status van Bin Laden

2.1 Reacties van jihadististen

Ondanks het groeiende conflict tussen al-Qaeda en AQI, later ISIL, vormt één persoon de verbinding tussen deze twee organisaties: Bin Laden. Aan de hand van reacties van de jihadistische gemeenschap zal worden gekeken naar de impact van zijn dood en daarmee de effectiviteit van *leadership decapitation* als strategie. Het gewenste resultaat van *leadership decapitation* is een demoralisatie van de groepering. In plaats van een demoralisatie werd het tegenovergestelde bereikt, namelijk een radicalisatie van de jihadististen.

Ardian Shajkovci, een antiterreur onderzoeker en veiligheidsanalist, heeft de reacties op de dood van Bin Laden vergeleken met de reacties op de dood van al-Baghdadi, die op 27 oktober 2019 zichzelf opblies nadat een Amerikaanse *special forces*-eenheid hem achtervolgde.⁵³ De vergelijking met de dood van al-Baghdadi is nuttig voor dit onderzoek aangezien al-Baghdadi ervoor zorgde dat ISIL een kalifaat kon uitroepen en in korte tijd het grondgebied kon uitbreiden. Al-Baghdadi was daarmee van een vergelijkbaar operationeel kaliber als Bin Laden. Shajkovci heeft in een tabel de acties en reacties, op de dood van Bin Laden en op de dood van al-Baghdadi, vastgesteld.

⁵³ Ardian Shajkovci, 'Bin Laden vs. Baghdadi: Whose Death Stirred More Reaction from Jihadists?', *Homeland Security Today* (2019) <https://www.hstoday.us/subject-matter-areas/counterterrorism/bin-laden-vs-baghdadi-whose-death-stirred-more-reaction-from-jihadists/> (20-5-2020).

Table 1: Initial Supporter and Media Outlet Reactions Post-Mortem
(Osama bin Laden vs. Abu Bakr al-Baghdadi)

Osama bin Laden (Al-Qaeda supporters and al-Qaeda media outlets)	Abu Bakr al-Baghdadi (ISIS supporters and ISIS media outlets)	Abu Bakr al-Baghdadi (Al-Qaeda supporters and al-Qaeda media outlets)
Skepticism about death	Skepticism about death	Accepting Baghdadi death and condemning ISIS as un-Islamic
Improbability of his demise	Khayr al Din Barbarosa (pro-ISIS account) urging followers not to rely on Western media and trust ISIS' official outlets instead	Circulating a video of Salafi cleric Abdullah al Muhaysini and praising Baghdadi's death
Deception, as no photo of the death and/or burial site released	"Caliphate" will continue despite the death	
Hard to believe the fact that only 3 men were there to protect at the compound	Jihad not contingent upon or founded on men, but on (Islamist/jihadi) creed	
Neither believing nor denying; waiting for Al-Qaeda leadership or jihadi media to confirm	Encouraging supporters to retaliate against the United States Deception, as no photos of his death released	
Jihad continues despite the death	Praise issued by Hayat Tahrir al-Sham, the Sunni group formerly known as the Al Nusra Front and currently operating in Idlib, Syria.	
Condolences, tributes, and eulogies by al-Qaeda affiliated groups, such as Al Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM), Islamic Emirates of Afghanistan (Afghan Taliban) and Islamic State of Iraq (ISI), and other smaller jihadi fractions, such as Fathul Islam Group, Jaishul Islam, and Abdullah Azzam Brigade	Hints and indications that the death was imminent	
No hints or indications that the death was imminent		
Retaliation against Americans, Jews, and Shiites		
Condolences, tributes, and eulogies by jihadist forums such as Al-Fajr Media, Shumuk Islamic Network, and Ansar Mujahideen Network, Minbar, Tawhid Wal Jihad		

Source: Author, ⁱⁱⁱRSIS, ^{iv}Wilson Center, ^vJihadology

54

In de eerste rij worden de acties en reacties op de dood van Bin Laden weergegeven. In de tweede rij de acties en reacties op de dood van al-Baghdadi vanuit ISIL media en ISIL's aanhangers.

Bron: Ardian Shajkovci, 'Bin Laden vs. Baghdadi: Whose Death Stirred More Reaction from Jihadists?', *Homeland Security Today* (2019) <https://www.hstoday.us/subject-matter-areas/counterterrorism/bin-laden-vs-baghdadi-whose-death-stirred-more-reaction-from-jihadists/>

Shajkovci stelt dat er wraakacties hebben plaatsgevonden na aanleiding van Bin Ladens dood. Om te bepalen of de dood van Bin Laden een factor had kunnen zijn in de opkomst van ISIL wordt er gekeken naar de reacties van de jihadististen op online fora. Er zal gebruik gemaakt worden van de theorie over conflict in internationale betrekkingen. Deze theorie bestaat uit het individuele niveau, het groepsniveau en het internationale niveau.⁵⁵ Ibrahim, politicoloog, heeft aan de hand van de drie niveaus de opkomst van ISIL verklaard.⁵⁶ In dit onderzoek wordt

⁵⁴ Ardian Shajkovci, 'Bin Laden vs. Baghdadi'.

⁵⁵ Said Yaqub Ibrahim, 'International Relations Theory and the 'Islamic State'', 1.

⁵⁶ Ibidem.

met het theoretisch raamwerk van het individuele niveau de reacties van jihadisten, op online fora, geanalyseerd. Er zijn drie factoren in het individuele niveau om radicalisatie of demoralisatie, van individuen, vast te kunnen stellen. Allereerst het gevoel van onzekerheid die jihadisten ervaren met betrekking tot de veiligheid van hun wereldbeeld en leven. Ten tweede de drang naar wraak voor het leed dat jihadisten ervaren. Tot slot de eer die jihadisten kunnen behalen in het deelnemen aan de jihad.⁵⁷ Deze factoren geven een raamwerk voor het analyseren van de reacties op jihadistische fora. Aaron Y. Zelin, politicoloog en oprichter van de jihadology.net database, heeft de reacties van de jihadisten verzameld en openbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek.⁵⁸ Aangezien de fora en 'threads' offline zijn gehaald worden de reacties via de Jihadology database gebruikt. De reacties komen van verschillende fora.⁵⁹ De auteurs van de geschreven en aangehaalde reacties zijn anoniem.

2.1.1 Onzekerheid

Zoals Shajkovci heeft vastgesteld heerste er scepticisme onder jihadisten en aanhangers van de jihad over de dood van Bin Laden. Het leeuwendeel van de reacties bevatten uitingen van ongeloof over zijn overlijden.⁶⁰ De uitingen worden gezien als onzekerheid, aangezien het ongeloof over het nieuws van Bin Ladens overlijden het wereldbeeld van de jihadisten aantast. *"God willing, news is not true. Catastrophic if it is authentic."*⁶¹ Bin Laden had en heeft veel aanzien onder de jihadistische gemeenschap. Het ongeloof over zijn dood komt voort uit onzekerheid, niet direct voor de fysieke veiligheid, maar voor de veiligheid van hun idealen en wereldbeeld. In enkele reacties wordt het ongeloof aangevuld met agressie. *"I'll cut the head of everyone who says Sheikh Osama is dead"; "Shut up and delete this thread."*⁶² Volgens Ibrahimji zijn dergelijke gevoelens van onzekerheid geen overwinning op het jihadisme, maar versterken de gevoelens de verwantschap tussen jihadisten.⁶³ Jihadisten van verschillende groeperingen, die voorheen wel of niet zouden samenwerken, voelen verwantschap in het

⁵⁷ Said Yaqub Ibrahimji, 'International Relations Theory and the 'Islamic State'', 2.

⁵⁸ Aaron Y. Zelin, <https://jihadology.net/> (22-5-2020).

⁵⁹ Een lijst van de verschillende fora, waar de reacties geplaatst zijn, zijn te vinden aan het einde van de pagina van <https://jihadology.net/2011/05/01/usamah-bin-laden-is-dead-forum-reactions/> (13-8-2020).

⁶⁰ Aaron Y. Zelin, 'Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions' (2011) <https://jihadology.net/2011/05/01/usamah-bin-laden-is-dead-forum-reactions/> (23-5-2020).

⁶¹ Aaron Y. Zelin, 'Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions'.

⁶² Ibidem.

⁶³ Said Yaqub Ibrahimji, 'International Relations Theory and the 'Islamic State''.

verdedigen van hun voorbeelden zoals Bin Laden, maar ook in het behouden van hun idealen en wereldbeeld. Het volgende voorbeeld van de onzekerheid binnen de reacties getuigt van enige paranoia:

We have our horror when we heard of the way in which knowledge of the place of Sheikh Osama bin Laden. It has been suggested that the Guantanamo prisoner [KSM] is [the] one who gave the information that led to access to the martyred sheikh ... It has already happened [before] ... one ex-Guantanamo prisoner led to the achievement of discovering the operations of the parcel bombs launched by the Mujahideen brothers in Yemen. Similarly, in a number of things [it also] led to the deaths of many Mujahideen. Are Guantanamo prisoners disclosing the secrets of jihad and the mujahideen? ... Are the Mujahideen in danger?⁶⁴

De moedjahedien (mujahideen) is een benaming voor jihadisten. Met KSM wordt Khalid Sheikh Mohammed, een van de daders van de aanslagen op het World Trade Center in 2001, bedoeld. Volgens de auteur is niemand van zijn gelijkgestemden veilig voor eenzelfde lot als Bin Laden door potentiële verraders onder hen. De auteur is onzeker over het voortbestaan van de jihadisten na de dood van Bin Laden.

2.1.2 De drang naar wraak

De tweede factor is de drang naar wraak. Shajkovci stelt vast dat er wraakacties hebben plaatsgevonden na aanleiding van de dood van Bin Laden. Uit de reacties op fora blijkt een grote drang naar wraak. *“If it is authentic [that] Osama [died], indiscriminate killing is the solution, is the solution, is the solution.”⁶⁵* De dood van Bin Laden heeft een golf aan ongeloofteweeggebracht onder jihadisten. De man van mythische statuur waar jihadisten tegenopkeken en respect voor hadden, was ineens van het strijdtoneel verdwenen. De drang om wraak te nemen voor Bin Ladens dood is een gevolg.

The celebrations are amusing. Cheer all you want kuffar, you only have a limited time in this dunya in which to do it. And then you will see the reality of this life.”; “Coming Oh America; Coming Oh Jews, Coming Oh rejectionists (Shi’a); Coming Oh Kufar,

⁶⁴ Aaron Y. Zelin, ‘Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions’.

⁶⁵ Ibidem.

*secularists, and apostates. Arrivals are coming and they are bringing the coffins with merciless devices.*⁶⁶

De auteur van deze reactie waarschuwt de VS dat de dood van Bin Laden gewroken gaat worden. Bin Laden blijft daarmee *post mortem* een symbool voor jihadisten. Wraak nemen voor zijn dood is, voor jihadisten, gerechtvaardigd.

2.1.3 Eergevoel

De derde factor is de eer die behaalt kan worden met het voortzetten van de jihad. Het verdedigen van Bin Laden is een kwestie van eer. *“Jihad will not stop because of Sheikh’s death, it will continue until we gain victory.”*⁶⁷ Volgens de jihadisten mag de strijd tegen het westen en ongelovigen niet opgegeven worden omdat Bin Laden de strijd nooit opgegeven heeft. Het sentiment is duidelijk: *“I’m with Osama either in winning a victory or earning status as martyr.”*⁶⁸ Bin Laden is een voorbeeld en zijn daden zijn eervol. De auteur wilt de jihad tot de dood voortzetten zoals Bin Laden het ook deed. Niet alleen het sterven voor de jihad is eervol, het stichten van een kalifaat, iets waarvan Bin Laden verwachtte het niet zelf mee te maken, is ook eervol en in nagedachtenis van het gedachtengoed van Bin Laden.⁶⁹ *“Yes, the Covenant continues until the establishment of the law of God in the land.”*⁷⁰ De ‘Covenant’ is de band tussen mens en god die iedereen individueel aan moet gaan met God. De auteur doelt op een hernieuwde geloofsbelijdenis die sterk moet blijven tot de stichting van een kalifaat.

2.2 Statuscreatie

De individuele reacties van de jihadisten komen overeen met verschillende statements van groeperingen en jihadistische media. Het online media platform, met een eigen forum, ‘Ansar Al Mujahideen’ verspreidt het statement van de Minbar al-Tawhid wa-l-Jihad. Deze organisatie is opgericht met een eigen ‘sharia raad’, die bestaat uit islamitisch ideologische

⁶⁶ Aaron Y. Zelin, ‘Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions’.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, ‘Al-Qaida’, *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*, <https://www.aivd.nl/onderwerpen/terrorisme/organisatie-van-jihadistisch-terrorisme/al-qaida> (13-8-2020).

⁷⁰ Aaron Y. Zelin, ‘Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions’.

academici die de taak hebben om de jihad te beschermen en zuiver te houden.⁷¹ De raad heeft veel kritiek op jonge jihadisten tegen het gebruik van bepaalde tactieken, zoals zelfmoordaanslagen waarbij er maximaal twee slachtoffers vallen.⁷² Desondanks steunt de raad jihadistische organisaties, waaronder al-Qaeda maar ook ISIL. De raad vormt de academische bovenlaag van de jihadistische ideologie en geeft legitimiteit aan de jihadistische zaak. Voor de sharia raad is Bin Laden een mythisch figuur: de raad buigt zich over zaken waarbij mensen zich vernoemen naar Bin Laden en richt zich op de vraag of het toegestaan zou mogen worden.⁷³ Daarnaast keurt de raad de *takfir*, het doden van alle ongelovigen, goed. In de ogen van de raad is het stichten van een kalifaat het beste wat een moslim kan doen en daarmee steunt de raad ISIL:

The caliphate is a religious necessity (darura diniyya) for the sake of tawhid, for the sake of establishing justice (iqamat al-adl) and for the sake of uplifting the circumstances of the Muslim community (istiqaamat ahwal al-umma) and preventing chaos (man fawda) and disorder (al-idthirab)... Muslims must try to strive to create the components of that caliphate.... They have to study the beneficial knowledge (al-ilm al-nafi), the sound creed (al aqida al-sahiha) and call to it (al-dawa ilayha) [and] spread it among the people, prepare equipment and ammunition (idad al-udda wa-l-atad) and mobilise the people for jihad in the way of God (fi sabil Allah) through which he will protect the territory of the Muslims (baydat al-Muslimin) and through which the excellence of tawhid is preserved.⁷⁴

Met de tawhid wordt de 'eenheid met god' bedoeld. De sharia raad prijst ISIL aan met het nastreven van een kalifaat. ISIL heeft in andere woorden de goedkeuring van de academische bovenlaag. Dit geeft ISIL legitimiteit.

Het statement dat de raad publiekelijk maakte over de dood van Bin Laden geeft extra gewicht aan de mythologie rondom Bin Laden. Het statement start met verschillende lofredes over Bin Ladens martelaarschap in combinatie met passages uit de koran.⁷⁵ Bin Laden wordt niet alleen geprezen voor wat betreft zijn martelaarschap maar wordt zelfs 'onze sjeik'

⁷¹ Joas Wagemakers, 'Protecting Jihad: The Sharia Council of the Minbar al-Tawhid wa-l-Jihad', *Middle East Policy Council* 18 (2011) 2, 148-162; aldaar 148-149.

⁷² Joas Wagemakers, 'Protecting Jihad', 152.

⁷³ Ibidem, 160.

⁷⁴ Ibidem, 160-161.

⁷⁵ Minbar of Tawheed and Jihad, 'Concerning the Martyrdom of the Sheikh of the Mujahideen and Jihad, Sheikh Usama bin Laden', *Ansar al-Mujahideen English Forum* (2011).

genoemd, implicerend dat hij de *emir* was van elke moslim. *“In conclusion, although America rejoiced at the departure of Sheikh Usama bin Laden, we inform them of the glad tidings that Allah has left behind (those) who will harm it.”*⁷⁶ De sharia raad, die later ISIL zou steunen, roept indirect op tot wraakacties en verspreidt deze boodschap op jihadistische fora.

Niet alleen de sharia raad heeft Bin Laden hoog in het vaandel. De terreurbeweging Islamitisch Emiraat van Afghanistan, onderdeel van de Taliban, noemt Bin Laden de ‘Oproeper van de Jihad’ (*“The Caller to Islamic Jihad against invading infidels”*).⁷⁷ De terreurbeweging, voorheen een totalitaire staat in Afghanistan, sluit zich met de uitspraak aan bij de sharia raad. Bin Laden werd gezien als grondlegger van de jihad tegen het westen.

Het onderzoek van Shajkovci toont een vergelijkbaar beeld van Bin Ladens status waarbij een toename in aanslagen plaatsvindt na de dood van Bin Laden. Het analyseren van de aanslagen is complex wanneer onderzocht wordt of er een verband is met de dood van Bin Laden. De invloed van Bin Laden strekte verder dan alleen al-Qaeda en was geliefd onder de meerderheid van jihadstrijders uit verschillende groeperingen. Betrouwbare gegevens over de motivatie van deze aanslagen ontbreekt vaak, omdat dit individuele acties of acties door kleinere groeperingen betreft. Desalniettemin is de drang naar wraak groot in de gemeenschap, wat eerder getuigt van radicalisering dan demoralisering. Het gewenste effect van het verwijderen van een terroristisch kopstuk is juist een demoralisering om een overwinning op de jihadisten te kunnen bespoedigen. Radicalisering en woede zijn sentimenten die naar voren komen in het tijdschrift *Dabiq*, dat wordt uitgebracht door ISIL.

⁷⁶ Minbar of Tawheed and Jihad, ‘Concerning the Martyrdom of the Sheikh’.

⁷⁷ Shura Council of the Islamic Emirate of Afghanistan, ‘On the occasion of the Great Martyr Shaykh Mujahid Usamah Bin Laden’ (2011) <https://jihadology.net/2011/05/06/new-statement-from-the-shura-council-of-the-islamic-emirate-of-afghanistan-on-the-occasion-of-the-great-martyr-shaykh-mujahid-usamah-bin-laden/> (4-6-2020).

3. De legitimiteit van en werving door ISIL

Het gebruik van de *leadership decapitation*-strategie op Bin Laden heeft gezorgd voor het ontstaan van een machtsvacuüm.⁷⁸ Al-Baghdadi kon zijn organisatie, ISIL, afsplitsen van al-Qaeda. Daarnaast zorgde *leadership decapitation*, in de casus van Bin Laden, ervoor dat jihadistische radicaliseerden.⁷⁹ Na de dood van Bin Laden speelde ISIL in op de heersende sentimenten onder jihadistische, zoals de onzekerheid, de drang naar wraak en de eer die men kan behalen in het deelnemen aan de jihad. ISIL maakte gebruik van deze sentimenten met als doel nieuwe leden te werven en legitimiteit te geven aan zijn eigen bestaan. Met het tijdschrift *Dabiq*, van ISIL, werden deze doelen getracht te bereiken.

Dabiq is een tijdschrift van ISIL met als doel het werven van nieuwe leden in het buitenland. ISIL bracht het tijdschrift uit in verschillende talen zoals, Engels, Duits en Frans. Het doel van het tijdschrift was om verschillende moslims uit het westen naar het kalifaat te lokken om daar te strijden voor de jihad, maar ook om potentiële aanslagplegers in het westen te rekruteren. Het tijdschrift is vernoemd naar het plaatsje *Dabiq* in Noord-Syrië waar volgens ISIL de Dag des Oordeels zou plaatsvinden. Deze Dag des Oordeels houdt een glorieuze strijd, tegen de legers van de ongelovigen, in.⁸⁰ Het tijdschrift gebruikt de status van Bin Laden om het kalifaat en de organisatie ISIL te rechtvaardigen en doet daarmee een beroep op de heersende woede over de aanval op Bin Laden.

In de eerste editie van het tijdschrift wordt het ontstaan van het kalifaat beschreven. In het hoofdstuk *From Hijrah to Khilafa*, uitgelicht op de voorpagina van het magazine, worden Zawahiri en de overige Al-Qaeda-leiders zwartgemaakt.⁸¹ Al-Qaeda handelt volgens ISIL niet meer in het belang van de *Ummah* (de gehele islamitische gemeenschap). ISIL verwijt de nieuwe leiding van al-Qaeda dat zij misbruik heeft gemaakt van de wijsheid en vroomheid van Bin Laden.⁸² ISIL was trouw aan Bin Laden en er was geen *bayat* afgelegd aan de nieuwe leiding van al-Qaeda.

⁷⁸ Christopher M. Davidson, *Shadow Wars*, 8.; Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, 12.; Abdel Bari Atwan, *Islamic State: The Digital Caliphate* (2015).

⁷⁹ Ardian Shajkovci, 'Bin Laden vs. Baghdadi'.

⁸⁰ 'Introduction', *Dabiq Magazine* (2014) 1, 4-5; aldaar 4.

⁸¹ 'From Hijrah to Khilafa', *Dabiq Magazine* (2014) 1, 34-40; aldaar 38-39.

⁸² 'From Hijrah to Khilafa'.

In de tweede editie van het tijdschrift wordt het explicieter: “*And these two men and the state that they established were praised by Shaykh Usāmah Ibn Lādin (rahimahullāh) as well as the rest of the former al-Qā'idah leadership.*”⁸³ De twee mannen in kwestie zijn de stichters van het kalifaat; Al-Baghdadi en Al-Mujahir. Al-Mujahir was de voorganger van al-Baghdadi en opvolger van Zarqawi na zijn dood in 2006. Beide mannen hebben de organisatie van Zarqawi, AQI, overgenomen en dus onder al-Qaeda gestreden. Met andere woorden; al-Qaeda is opgeheven na de dood van Bin Laden en ISIL is de rechtmatige opvolger van al-Qaeda.

In de vierde editie van het tijdschrift worden de woorden van Bin Laden gebruikt om ISIL's strijd, tegen de joden, christenen en het westen, te rechtvaardigen.⁸⁴ ISIL gebruikt Bin Laden doelbewust om nieuwe leden en strijders te werven, zelfs van andere jihadistische organisaties. Dat laatste wordt duidelijk in de zesde editie van het tijdschrift. Het tijdschrift besteedt een uitgelicht artikel aan het verhaal van een oud al-Qaeda strijder, die onder Zarqawi en Bin Laden, maar ook onder Zawahiri heeft gevochten: Abū Jarīr ash-Shamālī.⁸⁵ Ash-Shamālī heeft zich uiteindelijk aangesloten bij ISIL en vertelt waarom. Er wordt geen slecht woord gesproken over Zarqawi en Bin Laden, beiden worden zelfs verheerlijkt. Zawahiri wordt nogmaals als de verrader van Bin Ladens nalatenschap aangeduid en als oneervol bestempeld: de reden waarom ash-Shamālī zich bij ISIL aansloot.

ISIL maakte gebruik van de status van Bin Laden om een snelle groei van de organisatie te kunnen bewerkstelligen om zo uiteindelijk een kalifaat te kunnen stichten. Het martelaarschap van Bin Laden heeft meer bijgedragen aan de mythologie rondom de persoon dan hij had gehad wanneer hij nog leefde. Seymour M. Hersh, historicus en onderzoeksjournalist, pleit in zijn boek dat de VS een oude kreupele en machteloze man heeft neergeschoten wiens macht te verwaarlozen was.⁸⁶ Alhoewel zijn operationele macht betwistbaar was op het moment van zijn dood, was de symbolische macht van Bin Laden nog altijd sterk. Het aanzien en de mythische status van Bin Laden reikten verder dan al-Qaeda. Na zijn dood heeft Bin Laden meer teweeggebracht dan hij in de laatste jaren van zijn leven

⁸³ 'The Flood of the Mubalahah', *Dabiq Magazine* (2014) 2, 20-30; aldaar 25.

⁸⁴ 'Reflections on the Final Crusade', *Dabiq Magazine* (2014) 4, 32-44; aldaar 43-44.

⁸⁵ Abū Jarīr ash-Shamālī, 'Al-Qa'idah of Waziristan: a Testimony From Within', *Dabiq Magazine* (2014) 6, 40-55.

⁸⁶ Seymour M. Hersh, 'The Killing of Osama bin Laden', *London Review of Books* 37 (2015) 10.

ooit kon doen door ISIL's gebruik van zijn status. Na Bin Ladens dood organiseerde al-Baghdadi verschillende grote aanslagen om wraak te nemen. In zijn elegie aan Bin Laden schrijft hij:

*I tell our brothers in Al Qaeda organization and on the top of them Sheikh Mujahid Ayman al-Zawahiri ... be merry, you have faithful men in the Islamic State of Iraq who are following the right path and will not quit or be forced out.... I swear by God, blood for blood and destruction for destruction.*⁸⁷

Gerges noemt enkele grote aanslagen, aangestuurd door al-Baghdadi, die gepleegd zijn in naam van Bin Laden, zoals een serie gecoördineerde aanslagen in Bagdad op 22 december 2011 waarbij 68 mensen omkwamen en 185 gewond raakten.⁸⁸ De wraak waar veel jihadstrijders om vroegen werd uitgevoerd door al-Baghdadi. Daarmee consolideerde ISIL zijn legitimiteit als de opvolger al-Qaeda. De dood van Bin Laden gaf ISIL de gemotiveerde manschappen om dit op grote schaal uit te voeren. Het gewenste effect van de *leadership decapitation* is behaald op al-Qaeda op de korte termijn, maar heeft op de lange termijn ervoor gezorgd dat ISIL kon groeien.

⁸⁷ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History* (2017) Kobo-uitgave, hoofdstuk 5, 1-13; aldaar 2.

⁸⁸ Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, hoofdstuk 5.

Conclusie

De effectiviteit van *leadership decapitation* als strategie om terreurorganisaties te ontwrichten en uiteindelijk uit te schakelen, is onder academici discutabel. In de geschiedenis is de strategie meermaals toegepast zoals tegen de FARC. Sinds het begin van de War on Terror in 2001 werd de strategie gebruikt tegen terreurorganisaties in het Midden-Oosten. Na het opsporen en doden van Bin Laden in 2011 werd verwacht dat al-Qaeda verslagen zou zijn. Dit onderzoek richtte zich op de effectiviteit van *leadership decapitation* en nam de dood van Bin Laden als casus om te beargumenteren dat de strategie niet altijd werkt. Al-Qaeda als moederorganisatie is verzwakt door de dood van Bin Laden, maar de aan al-Qaeda gelieerde organisaties waren niet verzwakt. Een van deze gelieerde organisaties was ISIL en groeide na de dood van Bin Laden.

De dood van Bin Laden heeft op drie manieren bijgedragen aan de opkomst en groei van ISIL: het ontstaan van een machtsvacuüm; Bin Ladens status bij jihadisten dat ervoor zorgde dat jihadisten radicaliseerden; en ISIL's gebruik van Bin Ladens dood om leden te werven en zich te positioneren als opvolger van al-Qaeda. Doordat ISIL geen loyaliteit verschuldigd was aan al-Qaeda na de dood van Bin Laden, splitste ISIL zich af. Zawahiri, de opvolger van Bin Laden, lukte het niet om ISIL onder al-Qaeda te houden. Het gebrek aan kwaliteiten van Zawahiri, waar Bin Laden wel over beschikte, zorgde ervoor dat al-Qaeda haar autoriteit over ISIL verloor. *Leadership decapitation* zorgde ervoor dat de jihadisten radicaliseerden na de dood van Bin Laden.

Met het individuele niveau van de theorie uit de internationale betrekkingen, aangehaald door Ibrahim, is er gekeken naar de reacties op de dood van Bin Laden van jihadisten op verschillende jihadistische fora. De factoren om vast te stellen of er een demoralisatie of radicalisatie plaatsvond na Bin Ladens dood komen uit het individuele niveau van de theorie. Uit de reacties blijkt dat er een radicalisatie heeft plaatsgevonden nadat de VS Bin Laden heeft uitgeschakeld. De verering van Bin Laden door jihadistische organisaties met aanzien, bijvoorbeeld de sharia raad, voedt de status van Bin Laden, maar voedt ook de radicalisatie van de jihadisten.

ISIL heeft de radicalisatie van jihadisten gebruikt om nieuwe leden te werven door middel van het tijdschrift Dabiq. ISIL schetst het beeld dat de enige opvolger van Bin Laden en al-Qaeda ISIL zelf is. Een oud al-Qaeda strijder wordt aangehaald om ISIL te legitimeren als

enige optie. De strategie van *leadership decapitation* is erin geslaagd om al-Qaeda te verzwakken op korte termijn. Op de lange termijn heeft de strategie ervoor gezorgd dat er ruimte ontstond voor een andere terreurorganisatie om te groeien, namelijk ISIL.

Leadership decapitation, in de casus van Bin Laden, blijkt niet effectief te zijn. Door ISIL de kans te geven om te groeien kan de strategie contraproductief genoemd worden. Dit geldt niet voor elke conflict en groepering. De strategie moet herzien worden wanneer terreurorganisaties, vergelijkbaar met al-Qaeda, het doel worden. De essentie van *leadership decapitation* is het ontnemen van leiders van een vijandelijke groepering om de groepering uit te schakelen of te verzwakken, oftewel de spreekwoordelijke 'kop van de slang afhakken'. In de Griekse mythologie vecht Hercules tegen een driekoppige zeedraak, de hydra. Wanneer Hercules een hoofd afhakte, groeide er twee nieuwe voor in de plaats. De dood van Bin Laden heeft meerdere problemen gecreëerd, waaronder de groei en opkomst van ISIL. Bin Laden kan daarmee gezien worden als een ware hydra van het Midden-Oosten.

Literatuurlijst

- Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 'Al-Qaida', *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*, <https://www.aivd.nl/onderwerpen/terrorisme/organisatie-van-jihadistisch-terrorisme/al-qaida> (13-8-2020).
- Ash-Shamālī, Abū Jarīr, 'Al-Qa'idah of Waziristan: a Testimony From Within', *Dabiq Magazine* (2014) 6.
- Atwan, Abdel Bari, *Islamic State: The Digital Caliphate* (2015).
- Bacon, Tricia en Elizabeth Grimm Arsenault, 'Did bin Laden's death help the Islamic State?', *The Washington Post* (2018) <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/05/02/did-bin-ladens-death-help-the-islamic-state/> (13-5-2020).
- Davidson, Christopher W., *Shadow Wars: The Secret Struggle for the Middle East* (2017) Kobo-uitgave.
- Fishman, Brian, 'Dysfunction and Decline: Lessons learned from inside Al Qa'ida in Iraq', *Combating Terrorism Center at Westpoint* (2009).
- Freeman, Michael, 'The Headless Horseman: A Theoretical and Strategic Assessment of Leadership Targeting', *The NPS Institutional Archive* (2010) 1-33.
- 'From Hijrah to Khilafa', *Dabiq Magazine* (2014) 1, 34-40.
- Gardner, Frank, 'Does Bin Laden's death leave a lasting legacy?', *BBC* (2016) <https://www.bbc.com/news/explainers-36127770> (7-5-2020).
- Gerges, Fawaz A., *ISIS: A History* (2017) Kobo-uitgave.
- Gordon, Philip H., 'September 11 and American Foreign Policy', *Brookings* (2001) <https://www.brookings.edu/articles/september-11-and-american-foreign-policy/> (5-8-2020).
- Hersh, Seymour M., 'The Killing of Osama bin Laden', *London Review of Books* 37 (2015) 10.
- Ibrahimi, Said Yaqub, 'International Relations Theory and the 'Islamic State'', *E-International Relations* (2018) 1-7.
- 'Introduction', *Dabiq Magazine* (2014) 1, 4-5.
- Johnston, Patrick B., 'Does Decapitation Work? Assessing the Effectiveness of Leadership Targeting in Counterinsurgency Campaigns', *International Security* 36 (2012) 4, 47-79.
- Jordan, Jenna, 'When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation', *Security Studies* (2009) 719-755.

- Jordan, Jenna, 'Attacking the Leader, Missing the Mark: Why Terrorist Groups Survive Decapitation Strikes', *International Security* 38 (2014) 4, 7-38.
- Kaplan, Edward H., Alex Mintz, Shaul Mishal en Claudio Samban, 'What Happened to Suicide Bombings in Israel? Insights From a Terror Stock Model', *Studies in Conflict and Terrorism* 28 (2005) 3, 225-235.
- Minbar of Tawheed and Jihad, 'Concerning the Martyrdom of the Sheikh of the Mujahideen and Jihad, Sheikh Usama bin Laden', *Ansar al-Mujahideen English Forum* (2011).
- Obama, Barack, 'President Obama on Death of Osama bin Laden' (2011) <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2011/05/02/osama-bin-laden-dead> (6-5-2020).
- Price, Bryan C., 'Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Counterterrorism', *International Security* 36 (2012) 4, 9-46.
- Price, Bryan C., 'Targeting Top Terrorists: Understanding Leadership Removal in Counterterrorism Strategy' (2019).
- 'Reflections on the Final Crusade', *Dabiq Magazine* (2014) 4, 32-44.
- Ryckman, Kirssa C., 'Lasting peace or temporary calm? Rebel group decapitation and civil war outcomes', *Conflict Management and Peace Science* 37 (2020) 2, 172-192.
- Shajkovci, Ardian, 'Bin Laden vs. Baghdadi: Whose Death Stirred More Reaction from Jihadists?', *Homeland Security Today* (2019) <https://www.hstoday.us/subject-matter-areas/counterterrorism/bin-laden-vs-baghdadi-whose-death-stirred-more-reaction-from-jihadists/> (20-5-2020).
- Shura Council of the Islamic Emirate of Afghanistan, 'On the occasion of the Great Martyr Shaykh Mujahid Usamah Bin Laden' (2011) <https://jihadology.net/2011/05/06/new-statement-from-the-shura-council-of-the-islamic-emirate-of-afghanistan-on-the-occasion-of-the-great-martyr-shaykh-mujahid-usamah-bin-laden/> (4-6-2020).
- 'The Flood of the Mubalahah', *Dabiq Magazine* (2014) 2, 20-30.
- Wagemakers, Joas, 'Protecting Jihad: The Sharia Council of the Minbar al-Tawhid wa-l-Jihad', *Middle East Policy Council* 18 (2011) 2, 148-162.
- Zelin, Aaron Y., 'Jihadology Database', <https://jihadology.net/> (22-5-2020).
- Zelin, Aaron Y., 'Usamah Bin Laden is Dead: Forum Reactions' (2011) <https://jihadology.net/2011/05/01/usamah-bin-laden-is-dead-forum-reactions/>

(23-5-2020).